

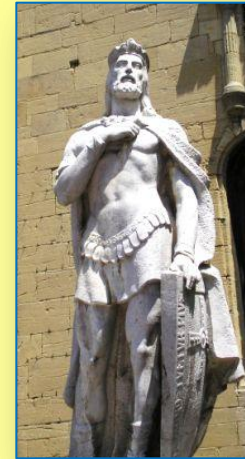
CATALUNYA A LA BAIXA EDAT MITJANA

L'EXPANSIÓ DE LA CORONA D'ARAGÓ

Segle XIII

El fill de Peronella i Ramon Berenguer IV, **Alfons II** anomenat **el Cast**, va ser el primer rei de la Corona d'Aragó: heretava el regne d'Aragó per part de mare i els comtats catalans per part de pare.

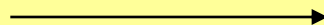
Amb el seu fill, **Pere I el Catòlic**, la Corona d'Aragó porta a terme:

➤ Política de col·laboració amb Castella

Va ajudar al rei de Castella en la lluita contra els musulmans i va participar en la batalla de les **Navas de Tolosa** (1212), on una coalició de regnes de la Península (Castella, la Corona d'Aragó i Navarra) van tenir una brillant victòria.

Navas de Tolosa

➤ Projecció vers l'Occitània:

Al sud de França, i en territoris que eren **vassalls dels comtes de Barcelona**, es va desenvolupar una **heretgia**, cada cop més important i amb influència sobre la gent d'aquella zona: eren els **catars o albigesos**.

Castell de Quéribus

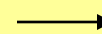

Mapa de la regió del catars

Carcassona

Castell de Montségur

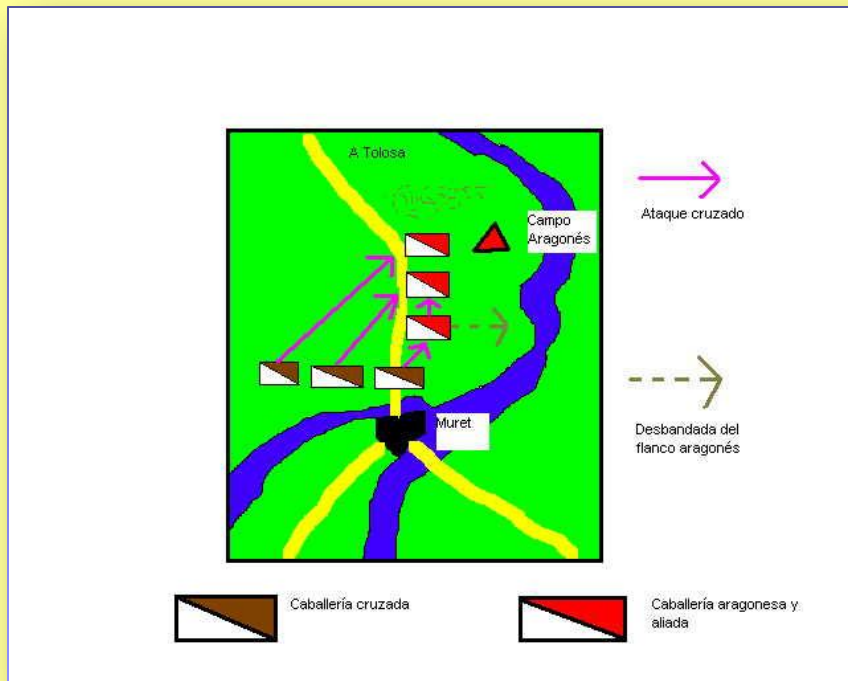

El Papa, **Inocenci III** va formar un gran exèrcit per anar contra aquesta heretgia. El rei de França va veure-hi l'ocasió d'estendre el seu domini per Occitània.

El rei Pere el Catòlic es va trobar amb un problema feudal:

- Per un cantó, el rei era catòlic.
- D'altra banda, els catars estaven dins del seu territori i el rei tenia l'obligació de defensar-los, com a vassalls...

Finalment, **Pere I**, va ajudar els seus vassalls, la qual cosa provocà que s'enfrontés amb les tropes catòliques. Fou derrotat i mort a la batalla de **Muret** (1213)

La derrota va posar fi a l'expansió catalano-aragonesa al nord dels Pirineus i la desaparició del potent comtat de Tolosa.

El moviment religiós que predicava una nova espiritualitat, basada en la renúncia als béns materials i en una austeritat més gran de L'Església, va ser perseguit per la Inquisició i l'orde dels Dominics.

JAUME I, EL CONQUERIDOR (1208-1276)

Quan el seu pare va morir a **Muret**, tenia cinc anys. Després d'uns anys amb problemes, a la seva majoria d'edat afirmà la seva autoritat sobre la noblesa.

Va començar una gran activitat expansiva cap als territoris sota domini musulmà a la península, i la història el coneix com **el Conqueridor**.

Va conquerir **Mallorca** (1229), amb una campanya militar impulsada pels mercaders catalans. La conquesta va ser ràpida i les tropes de **Jaume I** van conquerir **Palma, Eivissa, For-Mentera i Menorca**. Els musulmans mallorquins van ser expulsats i els territoris van ser repoblats amb catalans.

Més tard, va iniciar la conquesta de **València**, (1232-1245), fruit d'una iniciativa de la noblesa aragonesa, i finalment, va conquerir **Múrcia** (1264-1266). Els musulmans van pactar amb els conqueridors i es van poder quedar. La Repoblació la van dur a terme els catalans, al litoral, i els Aragonesos a l'interior.

L'EXPANSIÓ CATALANO- ARAGONESA PER LA PENÍNSULA IBÈRICA I LES ILLES BALEARS

LA CONQUESTA DE MALLORCA PER JAUME I

Políticament, el rei Jaume I va signar dos tractats importants

Tractat d'**Almizra**:

Signat amb el rei de Castella, **Alfons X el Savi**, l'any **1244**. Segons aquest tractat, el regne Múrcia quedava reservat per a Castella. El Conqueridor, però, va ocupar Múrcia i el va cedir al rei castellà per ser fidel a les condicions del tractat signades.

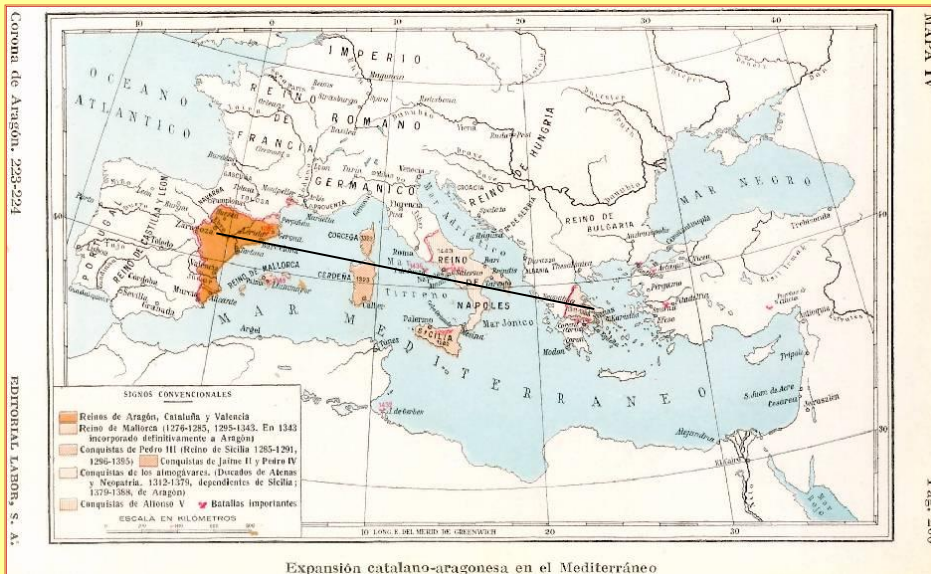
El Tractat de **Corbeil**, signat amb el rei de França, **Lluís IX**, l'any 1258. Segons aquest tractat, **el rei francès renunciava als drets legals que podia tenir sobre els comtats catalans** i, a canvi, el rei **Jaume I** li cedia els drets sobre els territoris occitans.

Expansió per la Mediterrània

La **Corona d'Aragó**, com a conseqüència dels tractats signats per **Jaume I**, dins de la Península i al sud de la Gàl·lia, només podia expansionar-se vers la Mediterrània.

El fill de Jaume I, **Pere el Gran** (1276-85), va conquerir l'illa de **Sicília**, després de casar-se amb la princesa **Constança de Sicília**. **Pere el Gran** reclamava els drets a ésser rei de l'illa (el Papa no el va reconèixer). És el moment en que un exèrcit comandat per **Roger de Llúria** (1250 ?-1305) el va ajudar: eren els **almogàvers**

Més tard, **Jaume II** va començar la conquesta de **Sardenya** (1323).

L'illa de Sardenya resultava molt atractiva per als comerciants catalans, ja que estava situada al centre de la Mediterrània occidental, una zona amb una activitat comercial molt intensa.

Els almogàvers i la Companyia d 'Orient

Els **almogàvers**, eren soldats a sou que havien participat en l'expansió peninsular i Mediterrània de la Corona d'Aragó.

Els **almogàres** van ser contractats per l'emperador de Bizanci per lluitar contra els turcs a l'Àsia Menor i van obtenir una victòria ràpida al crit de "desperta ferro"

Mes tard, el seu cap **Roger de Flor** (1268 – 1305) fou assassinat per uns nobles bizantins, fet que va provocar una reacció violenta per part dels almogàvers per venjar al seu cap. Aquesta situació es coneix com la **venjança catalana**.

Posteriorment, els almogàvers van ocupar els ducats d' **Atenes i Neopàtria**, que a partir del 1380 Van restar sota domini de la Corona d'Aragó.

L'EXPANSIÓ POLÍTICA I LES RUTES COMERCIALS

Les grans rutes del comerç

El comerç marítim va adquirir més importància que el terrestre per a les llargues distàncies. La causa era la major capacitat i velocitat dels vaixells.

La primera gran ruta marítima es va obrir al Mediterrani. S'importaven productes de luxe (seda i espècies) i exportaven teixits, armes i eines.

Una segona ruta va ser la de l'Atlàntic i el Bàltic. Es transportaven llanes, vins, pells, fusta i blat.

Aquesta política militar va rebre el suport dels mercaders catalans, valencians i dels mallorquins.

Aquests van proporcionar naus i diners als reis perquè volien establir rutes comercials segures amb Itàlia, amb els regnes musulmans del nord d'Àfrica i amb l'Orient Pròxim

Els consolats de mar

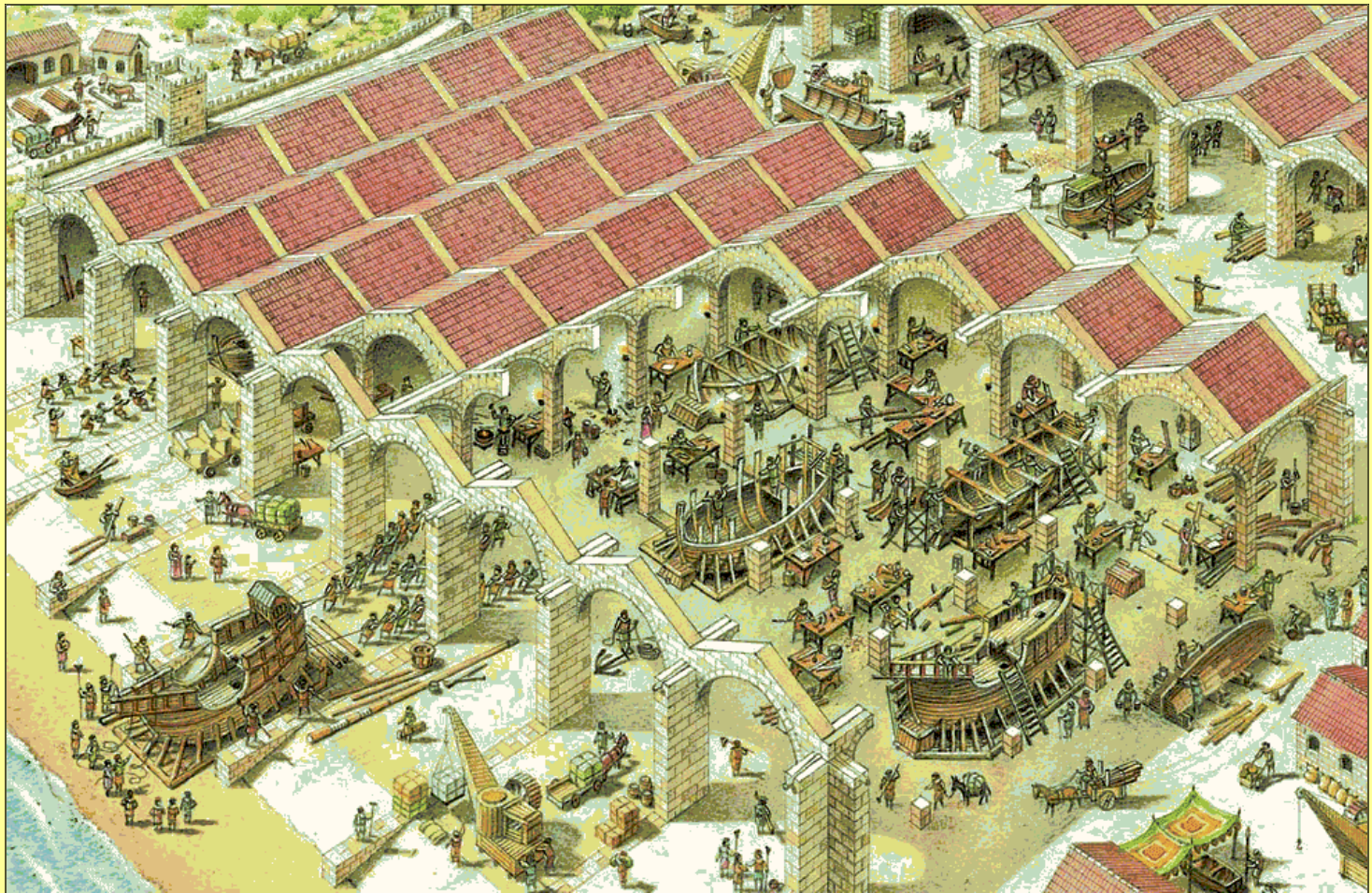
- ❑ El **Consolat de Mar** era un tribunal al capdavant del qual hi havia un cònsol o representant de la ciutat que tenia poder judicial per resoldre els problemes que sorgien entre mercaders.
- ❑ També representava els mercaders davant les autoritats.
- ❑ El primer dels consolats de mar es va crear a Barcelona el 1260 i aviat se'n van establir a totes les ciutats portuàries de la Corona.

Llibre del Consolat de Mar
(1320-1330)

LES DRASSANES

A les drassanes es construïen i es reparaven els vaixells. Les drassanes de Barcelona es van construir en temps de Jaume I i es van dedicar a construir **galeres** per a l'armada del rei, i **coques** per al comerç de mercaderies

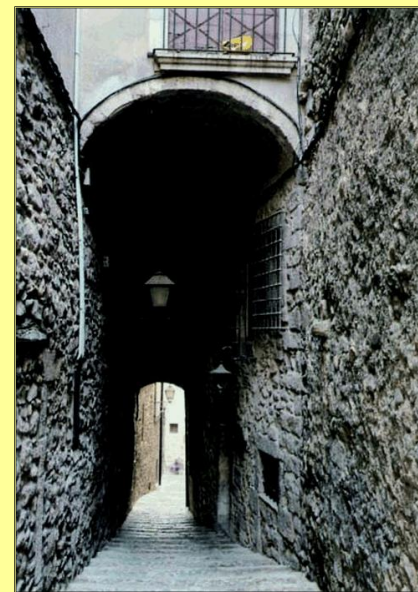

LA SOCIETAT DE LES CIUTATS CATALANES

- ❖ **Privilegiats:** nobles i eclesiàstics
- ❖ **Mà major:** nivell de vida similar al dels nobles.
- ❖ **Mà mitjana:** activitats no manuals, artesans de prestigi.
- ❖ **Mà menor:** artesans organitzats en gremis
- ❖ Treballadors de poc prestigi: descarregadors de vaixells, mossos, criats...
- ❖ Esclaus, pobres, delinqüents, prostitutes...

A moltes ciutats catalanes hi havia comunitats **jueves** que vivien en **calls**. Els jueus duïen a terme activitats comercials i es dedicaven al préstec de diners

EL GOVERN DE LES CIUTATS

GOVERN A LA CIUTAT DE BARCELONA

Caràcter executiu

5 CONSELLERS

↑
elegeixen

Caràcter consultiu

CONSELL DE CENT

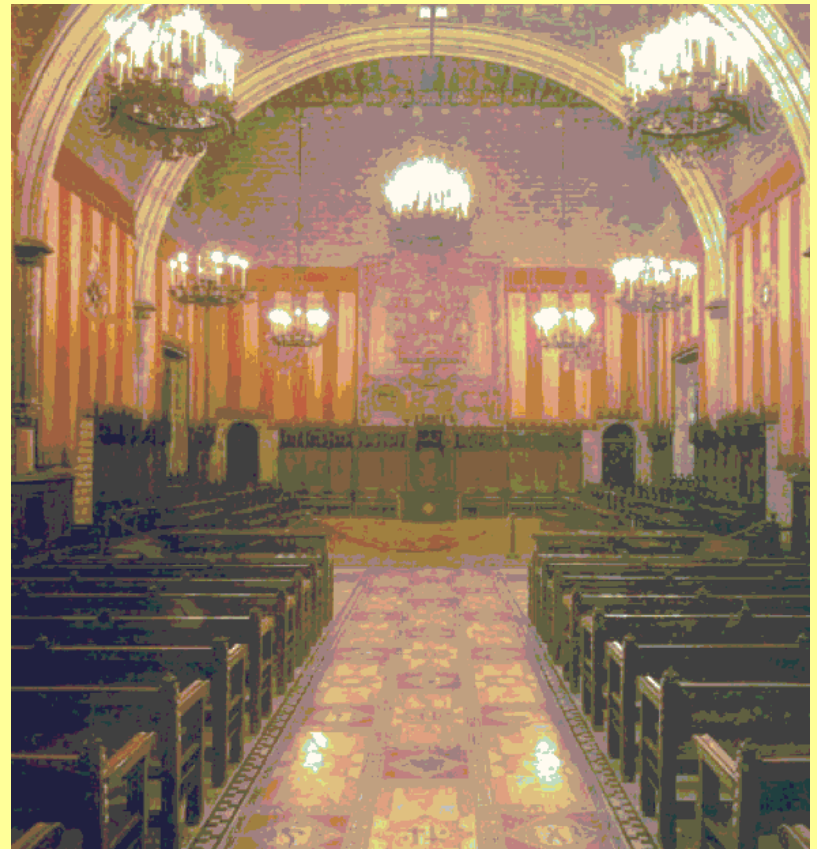
100 ciutadans

2/3
ciutadans
honrats

1/3
mercaders i
artesans

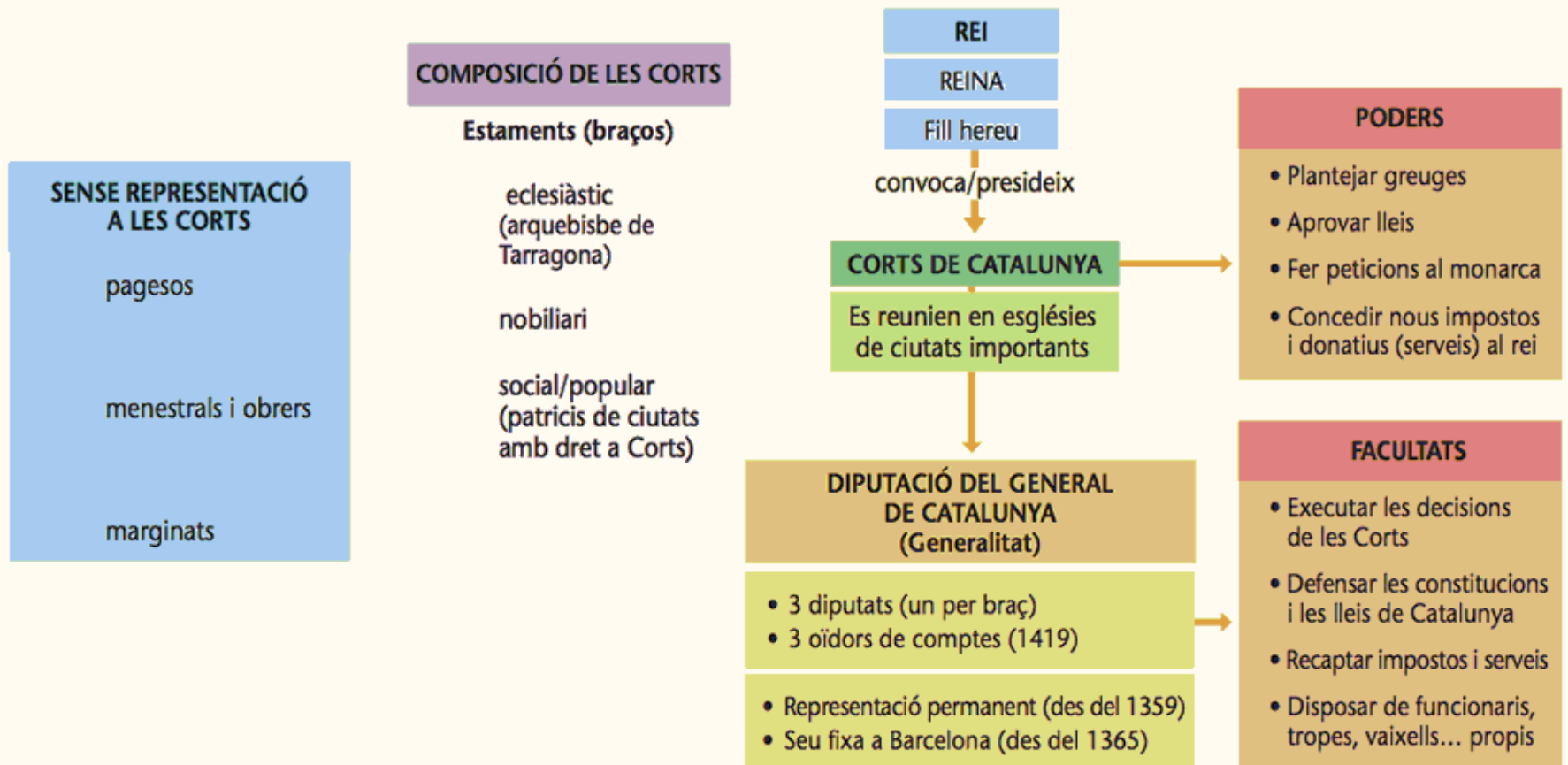
Saló de Cent de l'Ajuntament de
Barcelona

Els consellers i els membres del **Consell de Cent** representaven les **tres mans** en què estava dividida la societat

L'ORGANITZACIÓ POLÍTICA

LES INSTITUCIONS DE GOVERN DE CATALUNYA

LES CORTS MEDIEVALS

EL FUNCIONAMENT DE LES CORTS MEDIEVALS

CONVOCATÒRIA DE LES CORTS

El rei convoca

nobles

representants de les ciutats

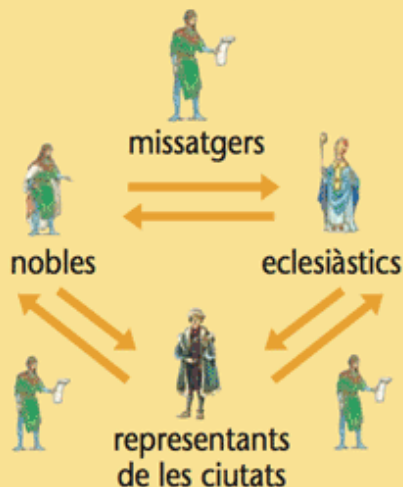
eclesiàstics

PRIMERA SESSIÓ

- El rei pronuncia el discurs inaugural i presenta les seves propostes
- Hi són presents els tres estaments

ELS TRES ESTAMENTS ES REUNEIXEN PER SEPARAT

- Discuteixen les propostes del rei
- Elaboren les seves peticions
- Es comuniquen amb els altres grups socials i amb els representants del rei per mitjà de missatgers

SESSIÓ FINAL

- El rei promulga les noves lleis
- Els tres grups socials informen el rei sobre el subsidi que li concedeixen

EL PACTISME

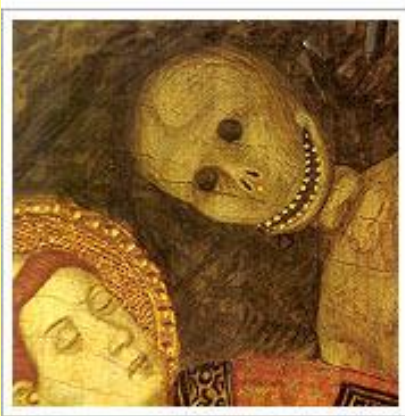
- ❖ El pactisme és un sistema de govern en el qual els reis havien de respectar les lleis, les institucions i els costums propis de cada territori.
- ❖ L'exercici del poder es basava en un equilibri entre el poder del rei i el de les institucions dels diversos territoris.
- ❖ Mitjançant el pactisme el monarca compartia el poder amb els grups més privilegiats.
- ❖ L'instrument més important de què es disposava per aconseguir aquest equilibri eren les Corts, que defensaven els interessos de la població urbana dels privilegiats

La cort reial estava formada pels familiars, els nobles, els clergues i els funcionaris que envoltaven el monarca.

La cort era itinerant i viatjava d'un regne a un altre perquè el rei, encara que residia al Palau Reial de Barcelona, visitava sovint els altres regnes

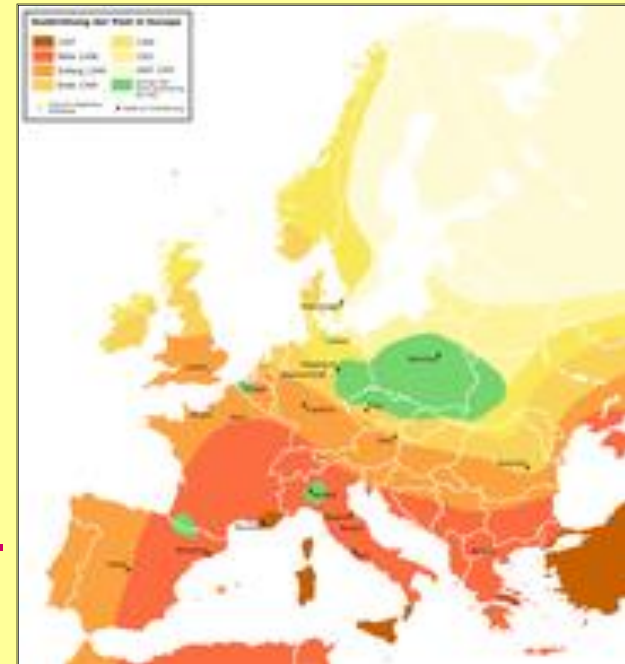
Segle XIV

Un tret important del segle XIV a Europa va ésser la gran crisi demogràfica, provocada per l'anomenada **pesta negra**.

A Catalunya, des de l'any **1333**, anomenat com **lo mal any primer**, van haver-hi moments de fams i epidèmies.

El **segle XIII** va ésser una època de **creixement demogràfic**. Però la poca preparació tècnica en el camp no podia donar els fruits necessaris per donar aliments per a tothom. Això va provocar la presència de **fams** i la manca de defenses en els organismes per a superar les possibles **malalties**, ja que estaven mal alimentats. L'aparició de la **pesta negra** va provocar una **disminució notable de la població** dins del territori català durant el **segle XIV**.

LA DINASTIA CATALANOARAGONESA

Segle XII	1130	
	1140	RAMON BERENGUER IV PERONELLA D'ARAGÓ
	1150	
	1160	
	1170	ALFONS I <i>el Cast</i> (II d'Aragó)
	1180	
Segle XIII	1190	PERE I <i>el Catòlic</i> (II d'Aragó)
	1200	
	1210	
	1220	
	1230	
	1240	JAUME I <i>el Conqueridor</i>
Segle XIV	1250	
	1260	
	1270	PERE II <i>el Gran</i> (III d'Aragó)
	1280	ALFONS II <i>el Franc</i> (III d'Aragó)
	1290	
	1300	JAUME II <i>el Just</i>
	1310	
	1320	
	1330	ALFONS III <i>el Benigne</i> (IV d'Aragó)
	1340	
	1350	PERE III <i>el Cerimoniós</i> (IV d'Aragó)
	1360	
	1370	
	1380	
	1390	JOAN I <i>el Caçador</i>
	1400	MARTÍ I <i>l'Humà</i>
	1410	

LA CRISI BAIXMEDIEVAL A CATALUNYA

La crisi dinàstica

L'any 1410 el rei Martí l'Humà va morir sense descendència. Això va provocar un problema successori que va tenir una gran influència en l'evolució de la Corona d'Aragó.

LA DINASTIA DELS TRASTÀMARA EN LA CORONA D'ARAGÓ

1410	FERRAN I
1420	
1430	
1440	ALFONS V
1450	
1460	
1470	JOAN II D'ARAGÓ
1480	
1490	
1500	FERRAN II
1510	

LA GUERRA CIVIL (1462-1472)

